

Případ Babinský - pokračování.

Předsednictvo ÚV KSČ se zabývalo na svém posledním zasedání pokračováním případu Stanislava Babinského a v té souvislosti oznámilo dalšího asi půl tuctu jmen, jimž byla udělena důtka a nebo důtka s výstrahou. Na člancích v Bratislavské Pravdě a Rudém právu je nejnápadnější, jak se předsednictvo ÚV KSČ snaží docílit dojem, že se všem měří stejně. Je to už v titulku, kde se hlásá teze, která oprávněně naráží na skepsi veřejnosti. Titulek totiž tvrdí, že strana má - jednu disciplínu. Po výčtu vyloučených, pokáraných s výtrahou či bez výstrahy následuje potom pasáž, že do celé záležitosti byli zapleteni ještě další v článku nejmenovaní soudruzi, neboť se ukázalo, že některé výpovědi Babinského vůči řadě osob, které se ve skutečnosti ničeho nedopustili, měly charakter politické provokace. A těchto obvinění prý zneužily některé západní sdělovací prostředky. V případě řady osob nebyla prý vina prokázána a v této souvislosti články v RP a Pravdě připomínají povinnosti stranických a státních orgánů chránit čestné funkcionáře strany a státu před provokačními útoky, jimiž si prý někteří jednotlivci chtějí vyrovnávat osobní účty. Zní to ovšem náramně principiálně a vždycky to tak znělo, ale letitá zkušenost učí, že s jistými prominentními pozicemi poněkud výše je tradičně spojená nedotknutelnost. Každý velikán pokud je ve funkci je takto povznesen nad morální normy a jednoho dne až padne se prokáže i projevů jaký to byl mizera. Dnes kdy se holedbá nové vedení svou neúplatností a principiálností pokud jde o uplatňování morálních kritérií, myslí si o tom veřejnost své. Každému je jasné, že kdyby existoval v případě Babinský na Slovensku svobodný tisk a novináři měli příležitost si posvítit do jistých prominentních zákoutí, tak by se celá záležitost jevila zcela jinak. Jenže takové případy jako s tím Babinským se stále projednávají s vyloučením byť i jen závanu skutečné gřásnosti. Strana, její předsednictvo se prezentuje z počce zinstitutionalizované morálky a spravedlnosti z níž uděluje důtky svým členům, prokuratuře a soudu a proti jejímu úřadku není odvolání. Pravda se ovšem i tak klube a proklube na veřejnost. Svob. Evropa.

Situace v Československu.

V Československu se množí náznaky, že v pražském vedení je v proudu snád rozhodující střetnutí mezi stoupenci pokud možná dalekosáhlých reform a t.vz. brzdaři. V centru těchto kontroverzí je údajně Lubomír Štrougal. Toto střetnutí se zvláště výrazně odráží na zdánlivě vedlejším jevišti jako je vztah poměrů mezi státem a církví. Je to vidět z útoků v RP proti petici moravských katolíků, která jak známo doznala široký ohlas vyjádřený i v podpisech 300.000 katolíků, kteří se pod ní podepsali. Autor článku se domnívá, že tvrdá díkce invektiv v RP, svědčí o tom, že brzdaři v pražském vedení nabyli vrchu. Otázka poměrů mezi státem a církví není ovšem v interním měření sil problémem, není také nikterak jisto, že by reformní křídlo chtělo církvi poskytnout větší prostor. Vysvítá to z interview, který poskytl 21. ledna Lubomír Štrougal západním novinářům. Patrné jsou náznaky snah o uvolnění v zahraniční politice, zvláště pokud jde o odkřečování poměrů pokud jde k demokratickým sousedům Spolkové republiky a Rakousku. Je to však otázka zda si vedení v Praze samo nestaví past, že navenek a pokouší vystupovat navenek konciliantněji na druhou stranu ve vztahu k věřícím a zastáncům lidských práv utahuje šroub. Die Presse, Rakousko.

Tak jak to vypadá má vedení v Praze stále větší problémy v získávání středních a nižších kádrů ve straně pro svou politiku přestavby. Strana jako celek se totiž do toho boje za obnovu jaksi neponáhá. Soudruzi v terénu jsou spíš pasivní a mluví někdy vysloveně kriticky. Měli by být příkladem ostatním, ale do zdaleka nejsou. Je to patrné právě nyní v souvislosti s výročními schůzemi strany. Dřív se demonstrovala jednota a nerozborná snaha v jádrech strany. Dnes je tomu trochu jinak, a nelze mluvit o nějaké velké semknutosti. Mnozí, jak napsala "Nová mysl" považují tuto etapu za ústup od socialismu a bojí se i to je citát: re-prízy krizového vývoje. Jiní se slovy sice hlásí k reformě, ale v podstatě mají také nchuť k změnám. A drží se na okraji zápasu a jen vyčkávají jak to dopadne. Je mnoho komunistů, kteří znají jen svoje úzké skupinové zájmy a skrytí za svojí stranickou legitimací sledují svůj osobní prospěch. Vedení strany přiznává jisté nedostatky v komunistické morálce, ale tváří se tak jako kdyby tím bylo překvapené a jako by tuto situace neočekávala. Padají i hrozby. Proti těm soudruhům, kteří nejsou nakloněni reformám se vyhrožuje ostřejšími postupy. Ale nějaké překvapení není na místě, strana je taková jakou si ji normalizátoři vychovali.

Přesvědčených komunistů ubývalo silně už za Novotného, po sovětské invazi do Československa se však převažujícím typem v KSČ stal oportunista. Podle Jiřího Hájka, býv. min. zahr. věcí je 95% komunistů jež vstoupili do KSČ za normalizace oportunisti. Vstupem do strany řešili problém své existence, své budoucnosti a kariéry. My sami nepoznáme příslušné čísla a %, jisté je však, že takové typy normalizace potřebovala. To byly její věrné kádry. Mnozí lidé ve straně nevěděli zájem o politiku, ideologii o takový či makový socialismus. Nekladli režimu nepříjemné otázky týkající se reformem. Vzali si k srdci poučení z krizového vývoje, něco jako v tom smyslu, že je třeba plavat s proudem a neriskovat samostatné myšlení. Po socialismu žádali jen jedno - pohodlný život a výsady v porovnání s ostatními občany při ovládnutí lidí alespoň v okolí svého bezprostředního působení. Toho všeho se jim i dostalo. To byl v jejich pojetí pravý socialismus a takto si plnil vedoucí úlohu strany, v zabezpečení jejich materiálních výhod a společenského postavení. Když jsou ohroženy jejich výsady, tam je pravda ohrožený socialismus. Od těchto stranických krůhů přichází odpor k přestavbě, ze strany těch, kterým se v období normalizace nevedlo zle. Některým se žilo dobře a bez přílišné námahy a rizika. Daný systém jim vyhovoval. Naučili se v tom chodit. Takto byly stranické kádry s vedením BOK a ostatními složkami často po jedné dekou s hospodářským vedením. Měli vždy dost sil udržovat při životě ztuhlé výroby a zajistili dost prémie pro sebe i při výrobě zmetků a nebo nepotřebných výrobků při zvedání zásob. Nyní se od nich najednou žádá t.zv. nové myšlení. Nyní mají vykazovat zisky a postupně se odpoutávat od pupeční šňůry státních dotací a subvencí. Tento druh ekonomické samostatnosti jakkoliv omezený se jim nelíbí, nelíbí se jim ani ta demokratizace, jak o ní opatrně a neurčitě hovoří vedení strany. Nižší a střední nomenklatury strany mají strach, aby jedné po druhu nepřišli o svoje privilegia. Nejsou s tím strachem a tichou opozicí k přestavbě sami. I ve vedení strany jsou síly, kterým záleží na tom aby se nový sociálně-ekonomický experiment co nejvíce rozředil a otupil. To si přejí zejména lidé z ideologického frontu, kteří by mohli také leccos ztratit. Boj o reformu je ještě jen v začátcích. Zatím probíhá zápas především v samotné KSČ. Československá společnost - vyčkává. Josef Lehota, Svobodná Evropa.

Brežněvova doktrina ve světle nových skutečností.

Námětke ředitele Ústavu ekonomiky a mezinárodních vztahů AV SSSR Leonid Jagodovskij rozvor listu japonské komunistické strany Akahata. Referuje o tom Karel Kühnel ze Svobodné Evropy. Rozhovor se týkal t.zv. Brežněvovy doktriny omezené suverenity, podle níž mají socialistické země právo zasáhnout, jeli v jedné z nich t.zv. ohrožen socialismus. Některé výroky Jagodovského v sovislosti s intervencí Varšavského paktu v Československu v r.1968 jsou skutečně pozoruhodné. Jsou o to pozoruhodnější, že deník Akahata je orgánem strany, která v Japonsku v posledních volbách získala 9,5% hlasů a která je svým ideologickým zaměřením srovnatelná s Italskou komunistickou stranou. Deník Akahata vychází v nákladu téměř 600.000 výtisků. Podle Jagodovského se za Gorbačova změnil poměr vůči ostatním socialistickým zemím a sovětské vedení uznalo právo ostatních na vyvíření vlastního modelu socialismu. Moskva se vzdala monopolu na pravdu a rozhodování o vnitřních záležitostech ostatních socialistických zemí. Na otázku, zda to znamená konec Brežněvovy doktriny Jagodovskij odpovídá, že tato doktrina sice nikdy formálně neexistovala, ale v praxi se podle ní jednalo. Už jen toto přiznání faktické existence Brežněvovy doktriny činí z rozhovoru vzácnost. Ale není to zdaleko to jediné. Jagodovskij se staví výslovně proti slovům Brežněva a Husáka jež pronesli na Všesvětové konferenci komunistických stran v r.1969. Brežněv a Husák tehdy prohlašovali, že každá KS nese odpovědnost ze mezinárodní komunistické a dělačké hnutí. Z našeho hlediska je nejzajímavější postoj Jagodovského k intervenci v r.1968. Jagodovskij tvrdí, že mu sice není znám žádný oficiální dokument, který by znamenal přehodnocení tehdejšího sovětského postoje, ale že současné sovětské vedení by učinilo jiné rozhodnutí. Brežněvovu politiku z té doby označuje doslova za chybnou. A na otázku zda se chystá přehodnocení intervence z r.1968, odpovídá kladně. A nakonec říká, že to není jen věc sovětské komunistické strany, ale i současného československého vedení. Rozhovor se pak ještě zabývá podobností československého obrodného hnutí r.1968 a sovětské perestrojky. Jagodovskij říká, že v obou případech se vychází ze stejných podmínek a v tom je podobnost obou hnutí. Zároveň ale zdůrazňuje rozdílnost, protože v Československu prý v obrodném hnutí byly i síly které se pokoušely o návrat ke kapitalismu. To co Jagodovskij říká o postoji Gorbačovova vedení k r.1968 se v podstatě kryje s názorem Alexandra Dubčeka, jak ho zveřejnil v listě italských komunistů Unitá, ať už se jedná o samé obrodné hnutí či o jeho přerušeni vojenskou intervencí. Zajímavé je potvrzení Dubčekova názoru, že současné sovětské vedení by k násilí nesáhlo. Ale Jagodovskij není Gorbačov.